

УДК 343.722

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2026.2.36>

КАТОРКІН Р.А.

ПІДСТАВИ ТА ПРИНЦИПИ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ НЕЗАКОННОГО ВИКОРИСТАННЯ З МЕТОЮ ОТРИМАННЯ ПРИБУТКУ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ, БЛАГОДІЙНИХ ПОЖЕРТВ АБО БЕЗОПЛАТНОЇ ДОПОМОГИ

GROUND S AND PRINCIPLES FOR CRIMINALIZING THE ILLEGAL USE OF HUMANITARIAN AID, CHARITABLE DONATIONS OR FREE ASSISTANCE

У статті аналізується питання відповідності діяння у вигляді незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги підставам та принципам криміналізації. Підтримується позиція щодо доцільності диференціації факторів криміналізації на підстави та принципи. Зазначається, що діяння у вигляді незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги заподіює шкоди не тільки господарській діяльності, але і воєнній безпеці держави. Крім того, воно сприяє виникненню гуманітарної кризи та комплексу соціально-економічних проблем, зниженню рівня обороноздатності держави, а відтак є суспільно небезпечним. На підставі аналізу офіційних статистичних даних щодо кількості зареєстрованих кримінальних правопорушень та результатів їх досудового розслідування, розміщених на офіційному вебсайті Офісу Генерального прокурора України, робиться висновок про відповідність незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги підставі криміналізації «типовість та достатня розповсюдженість делікту». Наголошується на тому, що ст. 201-2 КК України відповідає основним вимогам законодавчої техніки: у ній відсутні прогалини та колізії; зберігається єдність та визначеність термінології, що використовується у диспозиціях норми; її наявність відповідає інтересам суспільства. Зроблено висновок, незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги відповідає широкому колу підстав (є суспільно небезпечним, типовим та поширеним на теренах України (лише у 2025 році обліковано 95 деліктів даного виду), ефективна протидія делікту неможлива без впливу кримінально-правових заходів з боку держави тощо) та принципів криміналізації. Відтак, віднесення даного діяння до числа кримінальних правопорушень стало соціально обумовленим рішенням з боку законодавця, що відповідає потребам сьогодення.

Ключові слова: воєнна безпека, гуманітарна допомога, злочин, криміналізація, кримінальна відповідальність, кримінально-правова політика.

The article analyzes the issue of whether the act of illegally using humanitarian aid, charitable donations, or free assistance for profit is consistent with the grounds and principles of criminalization. The position on the expediency of differentiating criminalization factors into grounds and principles is supported. It is noted that acts in the form of illegal use for profit of humanitarian aid, charitable donations, or free assistance cause damage not only to economic activity but also to the military security

© КАТОРКІН Р.А. – доктор філософії у галузі права, науковий співробітник навчально-наукової лабораторії дослідження проблем забезпечення прав осіб, які постраждали від війни, (Навчально-науковий інститут права та інноваційної освіти Дніпровського державного університету внутрішніх справ) <https://orcid.org/0000-0002-0115-8198>

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)



of the state. In addition, it contributes to the emergence of a humanitarian crisis and a complex of socio-economic problems, a decrease in the state's defense capability, and is therefore socially dangerous. Based on an analysis of official statistics on the number of registered criminal offenses and the results of their pre-trial investigation, posted on the official website of the Office of the Prosecutor General of Ukraine, it is concluded that the illegal use of humanitarian aid, charitable donations, or free assistance for profit is consistent with the criminalization of "typicality and sufficient prevalence of the offense." charitable donations, or free assistance for profit is consistent with the grounds for criminalization of "typicality and sufficient prevalence of the offense." It should be noted that Article 201-2 of the Criminal Code of Ukraine meets the basic requirements of legislative technique: it contains no gaps or conflicts; the terminology used in the provisions of the norm is consistent and clear; and its existence is in the interests of society. It was concluded that the illegal use of humanitarian aid, charitable donations or free assistance for profit meets a wide range of grounds (it is socially dangerous, typical and widespread in Ukraine (in 2025 alone, 95 torts of this type were recorded), effective counteraction to the tort is impossible without the influence of criminal law measures by the state, etc.) and the principles of criminalization. Therefore, the classification of this act as a criminal offense has become a socially conditioned decision by the legislator, which meets the needs of today.

Key words: *military security, humanitarian aid, crime, criminalization, criminal liability, criminal law policy.*

Вступ. 24 лютого 2022 року російська федерація цинічно, під видом пересування власних військ на прикордонних з Україною територіях, розв'язала широкомасштабну війну проти нашої держави.

В умовах широкомасштабної війни законодавець був змушений переглянути чинний КК України на предмет достатньої захищеності найбільш важливих суспільних відносин, адже щоденні варварські дії держави-агресора стали потужним детермінантом поширення комплексу деліктів. Як наслідок, лише за період з березня по квітень 2022 року було прийнято 13 нормативно-правових актів, що вносили зміни до закону про кримінальну відповідальність (Закони України від 03.03.2022 № 2108-IX, від 03.03.2022 № 2110-IX, від 03.03.2022 № 2113-IX, від 03.03.2022 № 2114-IX, від 03.03.2022 № 2117-IX, від 15.03.2022 № 2124-IX, від 24.03.2022 № 2149-IX, від 24.03.2022 № 2150-IX, від 24.03.2022 № 2155-IX, від 24.03.2022 № 2160-IX, від 01.04.2022 № 2178-IX, від 14.04.2022 № 2198-IX, від 21.04.2022 № 2215-IX) [1, с. 25]. Подекуди, через оперативність прийняття рішень щодо внесення змін до чинної редакції КК України на практиці виникали певні колізії та прогалини в законодавстві, проте в цілому саме ця оперативність дозволила уникнути істотного погіршення криміногенної обстановки всередині держави [2, с. 737].

Серед законодавчих новел можна виділити і включення до КК України ст. 201-1 «Незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги» на підставі Закону України від 24.03.2022 № 2155-IX «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за незаконне використання гуманітарної допомоги».

Криміналізація діяння у вигляді незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги викликала гострі дискусії серед правників щодо доцільності реалізації такого рішення на практиці. Відповідний стан речей створює нагальну потребу у проведенні аналізу питання підстав та принципів криміналізації згаданого діяння.

Стан дослідження. Проблемі регулювання кримінальної відповідальності за незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги приділяли увагу такі вчені, як С. В. Бабанін, В. С. Березняк, О. М. Бондарчук, О. О. Дудоров, Д. В. Каменський, В. М. Киричко, О. Г. Колб, О. В. Кришечевич, О. М. Литвинов, В. Д. Людвік, Р. О. Мовчан, Ю. В. Орлов, О. В. Охман, А. В. Савченко, Л. І. Скрекля, С. І. Спільник, Н. О. Степаненко, А. В. Степанченко, Л. В. Томаш, О. О. Титаренко, А. В. Філіпп, М. І. Хавронюк, В. В. Шаблістий, А. О. Шаповалова, Н. М. Шаповалова, Ю. В. Швець, С. І. Шевченко, Т. В. Шевченко, А. В. Шевчук, І. А. Щербак, О. С. Юнін, Г. З. Яремко, І. М. Ясін та ін. Не дивлячись на це, на науковому рівні комплексного аналізу відповідності діяння у вигляді незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв

або безоплатної допомоги підставам та принципам криміналізації не проводилось, що створює додаткову потребу у проведенні даного дослідження.

Метою статті є дослідження підстав та принципів криміналізації незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги.

Виклад основного матеріалу. Перш ніж безпосередньо перейти до питання визначення відповідності діяння у вигляді незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги підставам та принципам криміналізації, доречно розкрити зміст самої категорії «криміналізація».

Як зазначає П. Л. Фріс, у кримінально-правовій теорії не існує єдності щодо розуміння змісту криміналізації. Фактично можна виділити два підходи. Одним з них настільки розширює межі криміналізації, що нею практично поглинається поняття пеналізації діянь; другий – фіксує надмірну увагу на кінцевих результатах, уключаючи з виду, що криміналізація – це перш за все процес. Вбачається, що криміналізація – це процес виявлення суспільно небезпечних видів людської поведінки, визнання на державному рівні необхідності, можливості й доцільності кримінально-правової боротьби з ними та закріплення їх у законі про кримінальну відповідальність, як злочинів [3, с. 20].

Таким чином, криміналізація охоплює як процес визначення необхідності віднесення акту поведінки до числа злочинів або кримінальних проступків, так і один із результатів такого процесу – внесення змін до чинної редакції КК України (або в перспективі видання нового закону про кримінальну відповідальність).

Застосування заходів державного примусу – крайній інструмент впливу на людину, що застосовується лише у виключних випадках, що несуть високий рівень суспільної небезпеки для суспільства та посягають на найбільш важливу групу суспільних відносин. Для того, щоб віднести діяння до числа деліктів законодавець повинен зважити їх відповідність певним факторам криміналізації (їх також називають обставинами криміналізації, підставами та принципами тощо).

Науковці по-різному виокремлюють кількість факторів криміналізації та їх зміст. Однією з найбільш поширених позицій є диференціація факторів криміналізації діяння на підстави та принципи. Дана позиція, на нашу думку, є максимально обґрунтованою, адже охоплює аналіз як потреб суспільства у віднесенні діяння до числа злочинів або кримінальних проступків, так і відповідність сконструйованих норм правилам дотримання законодавчої техніки.

На думку Д. О. Балобанової, до підстав кримінально-правової заборони належать:

1. Суспільна небезпечність – неможливо встановити універсальний критерій, за яким можна було б визначити достатній для криміналізації ступінь суспільної небезпечності. При обговоренні кожної кримінально-правової новели необхідно вирішувати питання про наявність такої у конкретного виду діянь. Суспільною небезпечністю охоплюється наявність досить значної матеріальної або моральної шкоди, що завдається суспільству, яка, в свою чергу, впливає на пеналізацію і не є самостійною підставою криміналізації [4, с. 146–147].

Розглянемо відповідність незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги названій підставі криміналізації.

Відповідно до п. 2 ст. 1 Закону України від 22.10.1999 № 1192-ХІV «Про гуманітарну допомогу», гуманітарна допомога – цільова адресна безоплатна допомога у грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань, або допомога у вигляді виконання робіт, надання послуг, що надається іноземними та вітчизняними донорами з мотивів гуманності отримувачам гуманітарної допомоги в Україні або за кордоном, які потребують допомоги у зв'язку із соціальною незахищеністю, матеріальною незабезпеченістю, скрутним фінансовим становищем, введенням воєнного або надзвичайного стану, виникненням надзвичайної ситуації або тяжкою хворобою конкретної фізичної особи, а також для підготовки до збройного захисту держави та її захисту у разі збройної агресії або збройного конфлікту [5].

Таким чином, гуманітарна допомога спрямовується найменш соціально захищеним прошарком населення та/або для підготовки до безпосереднього захисту держави від збройної агресії. Через це цілком очевидно, що незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги прямо або опосередковано призводить до:

– гуманітарної кризи та комплексу соціально-економічних проблем в державі;

– зниження рівня обороноздатності держави у випадку захисту суверенітету від збройної агресії іншої країни.

З викладеного слідує, що в окремих випадках незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги прямо посягає на воєнну безпеку держави, що, без сумніву, апіорі несе підвищений рівень суспільної небезпеки.

Впевненості щодо висновку про високий рівень суспільної небезпеки вказаного вище діяння додає і судова практика. Так, наприклад, у вирокі Київського районного суду м. Одеси від 23.12.2022 по справі № 947/18460/22 зазначається наступне:

«ОСОБА_3, будучи військовослужбовцем військової частини НОМЕР_1 та проходячи військову службу на посаді розвідника-навідника 1 розвідувального відділення 2 розвідувального взводу розвідувальної роти, в порушення вимог ст.65 Конституції України, ст.ст. 9, 11, 16, 127, 128 Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України та ст.ст.1 – 4 Дисциплінарного Статуту Збройних Сил України, Закону України «Про гуманітарну допомогу», Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», Закону України «Про волонтерську діяльність», усвідомлюючи *суспільно небезпечний характер своїх дій* (курсив наш – прим.), передбачаючи *суспільно небезпечні наслідки* (курсив наш – прим.) та бажаючи їх настання, діючи в умовах воєнного стану, у період з 21.03.2022 по 22.04.2022, більш точної дати досудовим слідством не встановлено, під приводом волонтерської діяльності, яка мала полягати у безоплатній передачі волонтеру ОСОБА_7 товарів гуманітарної допомоги та благодійних пожертв, безоплатно отримував куртки піксельні у кількості 8 шт., штани піксельні у кількості 8 шт. ... зі складів добровольчого батальйону «ІНФОРМАЦІЯ_2» розташованих за адресою: АДРЕСА_3 та АДРЕСА_4. Після отримання за вказаними адресами, як гуманітарної допомоги так і благодійних пожертв медичних товарів, військової амуніції та військових приладів ОСОБА_3, не зважаючи на обов'язок безоплатної передачі таких товарів волонтеру ОСОБА_7 та іншим військовим формуванням, створеним у відповідності до законодавства України, здійснював їх продаж за грошові кошти, в результаті чого отримував прибутки...» [6].

Таким чином, судом було встановлено, що діяння винного несли суспільно небезпечний характер. Повністю погоджуємось із даною тезою, адже наведена ситуація – яскравий приклад, коли незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги не тільки заподіяло шкоду групі суспільних відносин, поставлених під охорону розділу VII Особливої частини КК України, але і негативно вплинуло на рівень обороноздатності нашої держави.

На тому, що діяння у вигляді незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги несе високий рівень суспільної небезпеки наголошується у вироків Жашківського районного суду Черкаської області від 13.10.2025 по справі № 761/27189/24 [7], Бориспільського міськрайонного суду Київської області від 26.11.2025 по справі № 359/12864/25 [8], Білоцерківського міськрайонного суду Київської області від 05.12.2025 по справі № 357/6609/25 [9], Індустріального районного суду міста Дніпра від 21.05.2025 по справі № 202/3089/25 [10] тощо.

На підставі викладеного можна зробити висновок про те, що незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги повністю відповідає такій обов'язковій підставі криміналізації, як суспільна небезпека (небезпечність).

Окремо зауважимо, що саме суспільна небезпека (небезпечність) – основна та обов'язкова підстава криміналізації [11, с. 215].

2. Типовість та достатня розповсюдженість антисуспільної поведінки, але з урахуванням ступеня її суспільної небезпечності [4, с. 146–147] – відповідно до офіційних статистичних даних, наданих Офісом Генерального прокурора України, лише протягом 2025 року на території нашої держави обліковано 95 кримінальних правопорушень, передбачених ст. 201-2 [12]. Даний факт свідчить про те, що випадки вчинення актів делінквентної поведінки даного виду – доволі поширене явище, а відтак можна констатувати про відповідність незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги названій підставі криміналізації;

3. Динаміка суспільно небезпечних діянь з урахуванням причин та умов, що їх породжують [4, с. 146–147] – у 2022 році на території України було обліковано 384 випадки незаконного

використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги, у 2023 – 189, у 2024 – 107, у 2025 році – 95 [12].

Таким чином, щороку кількість облікованих деліктів, передбачених ст. 201-2 КК України невинно зменшується. Позитивна динаміка поширення незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги частково може пояснюватись ефективною дією ст. 201-2 КК України. Водночас, кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень даного виду залишається високою, тому стверджувати про повну невідповідність названого діяння згаданий підставі криміналізації вбачається некоректним.

Що стосується детермінантів поширення на території України кримінальних правопорушень даного виду, то, очевидно, що найбільш вираженим із них виступає широкомасштабна війна російської федерації проти України [13, с. 44]. Саме щоденні злочини держави-окупанта створюють гуманітарні катастрофи та потреби у наданні гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги найбільш соціально вразливим категоріям населення та наданні відповідної допомоги, спрямованої на підвищення рівня обороноздатності держави. При цьому, соціально-економічні проблеми підштовхують маргінально налаштованих громадян на задоволення власних корисних цілей шляхом вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 201-2 КК України.

4. Необхідність впливу кримінально-правовими заходами, при цьому потрібно враховувати, що кримінальна репресія – це крайня форма протидії найбільш небезпечним формам девіантної поведінки [4, с. 146–147].

Думається, діяння у вигляді незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги, з урахуванням суспільної небезпеки та поширеності цього акту протиправної поведінки на території України, повністю відповідає згаданий підставі криміналізації, адже ефективна протидія даним негативним явищам іншими заходами державного впливу майже неможлива [14, с. 80]. Так, наприклад, закріплення адміністративної відповідальності (замість кримінальної) призведе до того, що до винного будуть застосовані заходи впливу, недостатні для його подальшого виправлення та непропорційні ступеню суспільної небезпеки акту делінквентної поведінки.

Додатковим підтвердженням викладеної вище тези є те, що саме за допомогою кримінально-правових заходів впливу законодавцю вдалося дещо стабілізувати ситуацію та покращити динаміку поширення кримінальних правопорушень, передбачених ст. 201-2 КК України.

5. Врахування можливостей системи кримінальної юстиції в протидії тим чи іншим формам антисуспільної поведінки та як їх складова наявність матеріальних ресурсів для реалізації кримінально-правової заборони [4, с. 146–147].

В умовах сьогодення незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги негативно впливає на цілий комплекс суспільних відносин (у тому числі і відносин у сфері забезпечення воєнної безпеки). У таких реаліях, з метою ефективної протидії названій групі деліктів, законодавець повинен віднайти ресурси, необхідні для реалізації кримінально-правової заборони вчинення даного акту протиправної поведінки. Окремо зауважимо, що санкція ч. 1 ст. 201-2 КК України передбачає цілий комплекс альтернативних видів покарань, застосування яких не передбачає додаткових витрат з боку держави.

6. Співрозмірність позитивних та негативних наслідків криміналізації [4, с. 146–147] – віднесення діянь, передбачених ст. 201-2 КК України, до числа кримінальних правопорушень несе очевидні позитивні наслідки, серед яких і ефективна протидія злочинності даного виду шляхом:

- виправлення засудженого шляхом застосування ефективних видів покарань, спів розмірний ступеню суспільної небезпеки діяння;
- зниження рівня злочинності шляхом психологічного впливу на поведінку маргінально налаштованих прошарків населення.

Крім підстав криміналізації вчені також виокремлюють принципи. Як вказує у своїх роботах Д. О. Балобанова, одна з головних умов оптимальності законодавства зводиться до дотримання вимог його внутрішньої узгодженості, а також до цілого ряду пов'язаних з нею вимог: 1) відсутність прогалин закону та зайвості заборони; 2) визначеність та єдність термінології. Якщо тлумачення змісту чи значення терміна, який міститься у нормативно-правовому акті, може виявитися складним для його адресату, то такому терміну доцільно надати легальне визначення, навіть якщо це призведе до збільшення тексту; 3) доцільність – можливість створення, зміни та наступного застосування положень кримінального закону, виходячи з потреб суспільства та

держави, для досягнення певних цілей, з урахуванням загально правових принципів в чітко встановлених законодавчих межах, що виявляється в побудові норм кримінального закону, визначенні їх структури, місця розташування в самому кримінальному законі та встановлення співвідношення з іншими положеннями Кримінального кодексу [4, с. 147].

Думається, чинна редакція ст. 201-2 КК України відповідає кожному із перелічених принципів, адже:

1) з метою усунення прогалин та зайвості заборон законодавець передбачив ряд роз'яснень у примітці до цієї норми, що знижують ризики неправильної кваліфікації діяння;

2) термінологія, що використовується у диспозиціях цієї статті є загальноживаною та зрозумілою. Крім того, законодавець передбачив бланкетну норму, яка дозволяє встановити зміст категорій «гуманітарна допомога», «благодійні пожертви», «безоплатна допомога»;

3) в умовах широкомасштабної війни російської федерації проти України криміналізація незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги виглядає не просто доцільним рішенням, а нагальною потребою, спрямованою на укріплення воєнної безпеки.

Таким чином, незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги відповідає широкому колу підстав (є суспільно небезпечним, типовим та поширеним на теренах України (лише у 2025 році обліковано 95 деліктів даного виду), ефективна протидія делікту неможлива без впливу кримінально-правових заходів з боку держави тощо) та принципів криміналізації. Відтак, віднесення даного діяння до числа кримінальних правопорушень стало соціально обумовленим рішенням з боку законодавця, що відповідає потребам сьогодення.

Перспективним напрямом подальших наукових пошуків є дослідження зарубіжного досвіду регулювання кримінальної відповідальності за незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги.

Список використаної літератури:

1. Березняк В. С., Каторкін Р. А., Рукіна Д. О. Акти екоциду як загроза швидкому післявоєнному відновленню України. Post-War Reconstruction of Ukraine: Legal, Political and Economic Challenges in Historical Perspective : scientific monograph. Ed. by V.M. Stratonov. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2025. P. 24–43.
2. Шаблістий В. В., Березняк В. С., Каторкін Р. А. Кримінальні правопорушення, пов'язані з ухиленням від призову на військову службу як акти посягання на воєнну безпеку України. Military offences and war crimes: background, theory and practice : collective monograph. Ed. by V.M. Stratonov. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. P. 736–760.
3. Фріс П. Л. Криміналізація і декриміналізація у кримінально-правовій політиці. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2014. № 1 (2). С. 19–28.
4. Балобанова Д. О. Загальні засади теорії криміналізації. *Актуальні проблеми держави і права: збірник наукових праць*. 2009. № 47. С. 145–148.
5. Про гуманітарну допомогу: Закон України від 22.10.1999 № 1192-XIV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text> (дата звернення: 01.02.2026).
6. Вирок Київського районного суду м. Одеси від 23.12.2022 по справі № 947/18460/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108028403>
7. Вирок Жашківського районного суду Черкаської області від 13.10.2025 по справі № 761/27189/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130918419>
8. Вирок Бориспільського міськрайонного суду Київської області від 26.11.2025 по справі № 359/12864/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132384755>
9. Вирок Білоцерківського міськрайонного суду Київської області від 05.12.2025 по справі № 357/6609/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132360640>
10. Вирок Індустріального районного суду міста Дніпра від 21.05.2025 по справі № 202/3089/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127932984> (дата звернення: 01.02.2026).
11. Каторкін Р. А. Окремі питання кримінальної відповідальності за вчинення суспільно небезпечного діяння, передбаченого ст. 111-1 КК України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 1. С. 215–221.

12. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування // Офіс Генерального прокурора: офіційний вебсайт. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (дата звернення: 01.02.2026).

13. Каторкін Р. А. Детермінанти колабораційної діяльності. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2024. № 1. С. 44–51.

14. Шаблистий В. В., Березняк В. С., Каторкін Р. А. Окремі напрямки протидії колабораційній діяльності. Правове забезпечення євроінтеграції: загальноправовий та галузевий аспекти : кол. монографія. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2024. С. 79–102.

Дата першого надходження статті до видання: 04.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 05.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 20.03.2026